



جمهوری اسلامی ایران

مدیریت حوزه علمیه استان قم

رساله سطح علمی ۳

موضوع رساله:

رفتارشناسی روحانیت از منظر مقام معظم رهبری

راهنما: استاد آیت الله محمدباقر تحریری

مشاور: استاد آیت الله احمد عابدی

محقق: محمد تجلایی

سال تدوین: ۱۳۹۲ ۰۰۱۷۷۷

چکیده

رساله علمی حاضر با عنوان رفتارشناسی روحانیت از منظر مقام معظم رهبری شامل مقدمه، مفاهیم و کلیات و در مجموع شامل پنج فصل می باشد که از فصل دوم بطور مستقیم وارد مباحث محتوایی و اصلی می شود. فصل دوم با عنوان رفتارشناسی روحانیت به لحاظ اخلاقی و تربیتی شامل مباحثی می شود که میتوان در یک نگاه کلی بعنوان منشور اخلاقی روحانیت نام برد که در این فصل به مباحث ضروری اخلاقی، مبادی و مبانی اخلاق از جمله رابطه انسان با خداوند، با خود، با اجتماع و... که در قالب مباحثی همچون اهمیت تهذیب نفس و خودسازی، کارآمدی تقوا و ورع و دوری از محارم، انس داشتن با دعا و مناجات و احساس مسئولیت علما در جهت هدایت معنوی جامعه که از علما بعنوان مسئول دینداری مردم نام برده شده و استحکام معنوی جامعه بر عهده روحانیت نهاده شده است.

- در فصل سوم با عنوان رفتارشناسی روحانیت به لحاظ علمی و اندیشه ای به مباحث کلی و جزئی این موضوع به تکالیف و حقوق علمی و اندیشه ای حوزه و روحانیت از جمله تربیت مرجع، تربیت مدرس، تربیت محقق و گسترش دانش حوزه و پاسخگویی به شبهات و احساس مسئولیت در قبال حرکت علمی در کشور و لزوم حضور فعال در عرصه های علمی جهان اشاره شده است.

فصل چهارم با عنوان رفتارشناسی روحانیت به لحاظ فرهنگی و تبلیغی به مباحثی از جمله تاریخچه تبلیغ و اهمیت و ضرورت این مسأله اشاره شده و در بخشی از این فصل به اهمیت و تأثیر دراز مدت تبلیغ و همچنین به تأثیر فوق العاده منبر اشاره شده و منبر را در حال حاضر نیز از ابزارهای فوق العاده تبلیغ نام برده و بر این اساس بر لزوم قاعده مند بودن تبلیغ و نهاد منبر پرداخته شده است.

در فصل پنجم که آخرین فصل با عنوان رفتارشناسی روحانیت به لحاظ سیاسی و حکومتی می باشد به مباحث نظام اسلامی و حوزه علمیه و رابطه متقابل آن دو با همدیگر و به مسائلی از جمله یگانگی سرنوشت حوزه نظام اسلامی و وظیفه حوزه که شامل تقویح و تبیین مقررات نظام اسلامی و تبیین مبانی اسلام و انقلاب برای جهان و دفاع از نظام در برابر شبهات داخلی و خارجی، آگاهی دهی سیاسی و بصیری و در کل حوزه بعنوان پایه و ما در نظام محسوب شده و باید مواظبت و مراقبت کاملی از این فرزند خود داشته باشد در مجموع به مسئولیت سنگین علمای دین در قبال این نظام که ثمره انبیا و اوصیاء و شهیدان بوده است پرداخته و در مقابل آن به تکالیف مسئولین و نظام برای حمایت از حوزه های علمی یاد آور شده اند که در واقع ترسیم نقشه راهی است که باید برای شکوفائی ارزشهای دین مقدس اسلام و نظام جمهوری اسلامی باید از آن بهره جست.

فهرست مطالب:

۷	فصل اول:
۷	کلیات و مفاهیم
۸	مقدمه
۹	تبیین موضوع:
۱۰	اهمیت و ضرورت موضوع
۱۰	فوائد و اهداف این تحقیق
۱۰	پیشینه تحقیق
۱۲	پرسشهای تحقیق
۱۲	- سوال اصلی:
۱۲	سوالات فرعی:
۱۲	روش تحقیق
۱۲	مفاهیم
۱۲	۱- رفتارشناسی
۱۳	۲- روحانیت و طلبگی
۲۱	فصل دوم:
۲۱	رفتارشناسی روحانیت به لحاظ اخلاقی و تربیتی
۲۲	تقوا
۲۲	الف: تهذیب نفس
۲۵	ب: فیض بردن از معنویات والکویگیری از قله های تهذیب
۲۷	ج: انس با دعا وسیرالی الله در جوانی
۲۸	د: تصفیه واستحکام معنوی
۲۸	و: زهد و رعایت زی طلبگی
۲۹	ه: قدرشناسی از نعمت نماز
۳۰	ی: ادب در برابر استاد
۳۱	امیددادن به طلاب جوان
۳۲	علما ورثه انبیاء
۳۳	احساس انجام وظیفه
۳۴	انتظار مردم از روحانیت
۳۴	الف: پاس داشتن ثقل معنوی لباس
۳۴	ب: تبیین مسائل اسلام
۳۴	ج: عامل بودن خویش
۳۵	د: حریت وآزادمنشی
۳۶	آسودگی آفت کار
۳۷	فصل سوم:

- رفتارشناسی روحانیت به لحاظ علمی و اندیشه ای ۳۷
- تامین نیازها و وظیفه حوزه ۳۸
- الف- تربیت مرجع ۳۸
- ب- تربیت مدرس ۳۸
- ج- تربیت محقق ۳۸
- تکامل شیوه فقاقت ۳۸
- پاسخگویی بهنگام حوزه ۳۹
- برنامه ریزی آموزشی و پایان نامه نویسی ۴۱
- تحقیقات و انتشار مجله تخصصی ۴۱
- ویژگیهای مثبت حوزه سنتی ۴۱
- الف- انتخاب آزادانه ی استاد ۴۱
- ب- فکر کردن نه حفظ کردن ۴۲
- مدیریتی جامع جهت تحول علمی در حوزه ۴۲
- الف: پیشرفت حوزه در گرو مدیریت کارآمد ۴۲
- ب: تحول و تعیین چشم انداز ۴۳
- ج: بیدارشدن روح کار در جوانان حوزه ۴۴
- د: تدبیر امور حوزه ۴۴
- و: مشخص نمودن نقشه راه برای طلبه ۴۵
- ایجاد محیط های باز برای پرورش افکار ۴۵
- لزوم کوتاه کردن دوره تحصیل و مفتنم شمردن فرصت ۴۶
- ایجاد همایشهای جدی برای حل مشکلات ۴۶
- توجه اصلی به قرآن کریم در همه برنامه ها ۴۷
- طراحی نظام جامع تعلیم و تعلم ۴۸
- تدوین کتب درسی ۴۹
- حذف مطالب غیر لازم ۵۱
- شناخت دقیق مشکلات و اولویت بندی آنها ۵۲
- توجه به مسائل اصلی در امتحانات ۵۲
- تحول در روشها ۵۳
- تخصصی کردن رشته ها ۵۴
- مناظره های علمی و تشکیل کرسیهای نظریه پردازی ۵۵
- شهید مطهری الگویی برای طلاب ۵۸
- نگرش صحیح به مدرک ۵۹
- پرداختن به دیگر علوم اسلامی ۶۰
- آشنایی با سبک نوین تحقیق ۶۲
- لزوم توجه ویژه به فلسفه ۶۲

- ۶۳..... هماهنگی با پیشرفت های جهانی در زمینه ی علوم انسانی مرتبط با علوم حوزوی
- ۶۴..... خطر علوم انسانی غیر اسلامی
- ۶۴..... حضور مؤثر در صحنه های علمی دنیا
- ۶۵..... مسئولیت حوزه در قبال حرکت علمی در کشور
- ۶۵..... پدیده خواهران طلبه
- ۶۷..... فصل چهارم:
- ۶۷..... رفتارشناسی روحانیت به لحاظ فرهنگی و تبلیغی
- ۶۸..... تاریخچه
- ۶۹..... معاونت تبلیغ
- ۶۹..... اهمیت تبیین و تبلیغ
- ۷۰..... تبلیغ اولین و اصلی ترین وظیفه عالم
- ۷۲..... دوران فتنه مهمترین برهه تبلیغ
- ۷۲..... تاثیر دراز مدت تبلیغ
- ۷۳..... یک تصور غلط
- ۷۳..... کارگردمنبر
- ۷۳..... الف: تاثیر فوق العاده منبر
- ۷۳..... ب: جامعترین وسیله ارتباط معنوی
- ۷۴..... لزوم قاعده مند نمودن تبلیغ و نهاد منبر
- ۷۵..... لزوم نوشتن روشها
- ۷۵..... ارزش تبلیغ جهادی
- ۷۶..... تبلیغ اشرف فنون
- ۷۷..... لزوم توجه مبلغان به رفتار خود
- ۷۸..... تبلیغ یعنی عمل و بصیرت و یقین
- ۷۸..... معجزهء نشان دادن حقیقت صحیح دین
- ۷۹..... لزوم توجه به آثار شهید مطهری (ره) برای منبری ها
- ۸۰..... ضعف حوزه در تبلیغ
- ۸۱..... سطوح تبلیغ
- ۸۱..... لزوم پر کردن خلأ فکری و ایجاد یک نشریه
- ۸۱..... ارکان تبلیغ
- ۸۱..... الف- نورانیت منشاء تبلیغ
- ۸۲..... ب- عشق به مخاطب
- ۸۲..... ج- لزوم اخلاص و شجاعت مبلغ
- ۸۳..... هدف عمده از تبلیغ
- ۸۴..... وظیفه:
- ۸۴..... الف- جریان سازی و گفتمان سازی در تبلیغ

- ب- قوت پیام ۸۵
- ج- پاسخگویی به سوالات ۸۶
- د- توجه به نیاز عمومی ۸۶
- م- شناخت نقاط تمرکز دشمن ۸۷
- نقاط تمرکز دشمن:** ۸۷
- الف- نظریه حکومت اسلامی ۸۷
- ب- اختلاف افکنی ۸۸
- ج: حاکم کردن یأس بر دلها ۸۹
- هنرمندی** ۸۹
- محورهای مهم تبلیغ** ۹۰
- الف- گزینش جوانان، اولویت اول تبلیغ ۹۰
- ب- گزینش محتوا با توجه به نیاز مردم ۹۱
- ج- مبارزه با خرافات ۹۱
- د- توجه به مطالعه پیش از منبر ۹۳
- ف- انعطاف قبل از موعظه ۹۴
- ق- رعایت حد خود ۹۴
- م- پرهیز از افراط و تفریط در توجه به مسایل سیاسی ۹۵
- و- رعایت مقتضای حال ۹۶
- ه- پرداختن توأم به خوف و رجا ۹۶
- موانع:** ۹۷
- الف- سهل انگاری ۹۷
- ب- تحجر ۹۷
- تبلیغ در محرم:** ۹۷
- الف- محرم روح نهضت ۹۷
- ب- حفظ دین با عاشورا ۹۸
- وظیفه نسبت به محرم و نهضت عاشورا** ۹۹
- الف- تبلیغات ماه محرم، زمان انتقال بصیرت ۹۹
- ب- انتقال صحیح و بی پیرایه ی معارف ۹۹
- ج- ازدیاد محبت به اهل بیت علیهم السلام ۱۰۰

۱۰۱	د-ازدیاد معرفت به حادثه عاشورا
۱۰۱	ف-برگزاری سنتی مراسم
۱۰۲	ق-افزایش ایمان مردم
۱۰۳	م-تکیه بر آرمان حاکمیت اسلامی در نهضت عاشورا
۱۰۳	و-یادکردن از شهدا
۱۰۵	فصل پنجم:
۱۰۵	رفتارشناسی روحانیت به لحاظ سیاسی و حکومتی
۱۰۶	حوزه پایه نظام اسلامی
۱۰۶	یکانگی سرنوشت حوزه و نظام اسلامی
۱۰۶	آگاهی سیاسی
۱۰۸	تنقیح و تبیین مقررات نظام
۱۰۹	آماده سازی طلاب برای بر عهده گرفتن نقش های سیاسی
۱۱۰	پرهیز از سیاسی کاری
۱۱۰	تأثیر روحانیت در انقلاب و بغض دشمنان
۱۱۱	لزوم ارائه مبانی فکری انقلاب
۱۱۱	زیان انزوا به بهانه یافتن احترام و متوقف کردن دشمنی دشمن
۱۱۳	لزوم آشنایی طلاب با تاریخ انقلاب
۱۱۳	ضرورت استقلال حوزه از دولت
۱۱۵	خطر قطع رابطه حوزه با نظام به بهانه استقلال حوزه
۱۱۵	ابعاد متعدد تلاشهای روحانیت در انقلاب
۱۱۶	تذکره و تبلیغ خدمات سیاسی و اجتماعی روحانیت
۱۲۰	مواضع روحانیت در برابر دستگاههای حکومتی
۱۲۳	خطا بودن بی تفاوتی نسبت به نظام اسلامی
۱۲۶	نسبت روحانیت و حکومت
۱۲۶	الف: طرح دو عنوان حکومت آخوندی و آخوند حکومتی توسط دشمن
۱۲۷	ب: اصطلاح نظام اسلامی در مقابل حکومت آخوندی
۱۲۸	ج: روحانیت نه وابسته و نه مخالف با نظام
۱۲۸	د: نظام مستظهر به حوزه
۱۲۹	فهم غلط از یک روایت نورانی
۱۲۹	دفاع از نظام
۱۳۱	پرهیز از دسته بندیهای سیاسی
۱۳۳	❖ نتیجه گیری
۱۳۳	❖ منابع مأخذ
۱۳۴	نتیجه گیری

منابع و مأخذ: ۱۴۲

منابع جهت مطالعه ۱۴۳

فصل اول:

کلیات و مفاهیم

مقدمه

کلیات

- تبیین موضوع
- اهمیت و ضرورت موضوع
- فواید و اهداف این تحقیق
- پیشینه تحقیق
- پرسشهای تحقیق
- سوالات اصلی
- سوالات فرعی
- روش تحقیق

مفاهیم

- رفتارشناسی
- روحانیت و طلبگی
- زندگی نامه مقام معظم رهبری

مقدمه

سپاس خدای را سزاست که اندیشه انسانی را از طریق الهام، با علم الهی پیوند زد و غبار تفکر بشری را با طهور وحی ناب شستشو داد و راهی رسا و طریقی نمایان در گستره وجودی انسان گشود.

دروء بی حد و ثنای بر سفرای راه حقیقت انبیای عظام (علیهم السلام) که با ارائه طریق کمال ظلمت راه را با انور الهی خویش زدودند و صعوبت قله قرب را به سهولت سیرالی الله بدل ساختند.

برترین تحیات و خالصترین صلوات به اوصیاء عظام و اولیا کرام از امیرالمومنین و وارثان آن حضرت تا صاحب ولایت نهایی حضرت ابا صالح المهدی (عج) که آن امامان همواره تاج امامت را با مدال شهادت قرین ساخته، شمش وجود محمدی (ص) را گسترانیدند و در استمرار حرکت حسینی (ع) پرچم انقلاب اسلامی با خون سرو قامتان راه ولایت قامتی نمایان در گذرگاه تاریخ به نمایش گذاشت که این حرکت با خلف صالح امام زمان (عج) حضرت امام خمینی (ره) به بارنشست و با رهبری داهیان حضرت امام خامنه ای مدظله العالی هر روز قله های طاغوت را شکسته و بنیادهای دینی را در میان توده های انسانی گسترش داده و امید واثق داریم که این انقلاب به دست صاحب اهلیش خواهد رسید.

روحانیت حکومتی را رقم زدند که مولفه های عصر مدرن را با اعتقادات ناب اسلامی به همدیگر پیوند زده است بدین سان انقلاب اسلامی ایران با رهبری و پیشگامی نهاد روحانیت به پیروزی رسید و حوزه های علمیه نیز خاستگاه و محل پرورش این مبارزان و عالمان دینی بودند.

و اینک در روزگاری که دردهای کهنه بشر بار دیگر رخ نموده جاهلیت فراگیر گشته و شهوت و خشم و هوای نفس بر عقل و وجدان و فطرت سایه افکنده این وظیفه روحانیت است که در پرتو این حکومت اسلامی پیام جهانی انسان ساز قرآن و اهل بیت اهل (ع) را به گوش عالم طنین انداز کنند.

در دهه های اخیر کتابهای متعددی در مورد روحانیت به رشته تحریر در آمده و صاحبان این نوشتارها هر کدام به فراخور اندیشه، اعتقاد و مقتضای فکری خاص خود کوشیده اند تا بعد یا ابعادی خاصی از کارکرد، وظایف، اندیشه و رفتار ترسیم و تقسیم کنند.

اما اثر پیش رو مجموعه فرمایشات و بیانات مقام معظم رهبری درباره روحانیت است که در دیدار قشرهای مختلف مردم از جمله در دیدار با اساتید، فضلا، طلاب و نخبگان حوزه های علمیه مختلف با عنوان رفتارشناسی روحانیت از لحاظ اخلاقی و تربیتی، علمی و اندیشه ای، فرهنگی، تبلیغی و سیاسی و حکومتی که در زیر عنوان متنوع تدوین و ساماندهی شده است و میتوان گفت که در حد خود در بعد رفتارشناسی مجموعه ای نسبتاً جامع و بعنوان نقشه راه روحانیت ترسیم شده است.